

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ

Lietuvos Respublikos žemės ūkio
ministerijai
Gedimino pr. 19, 01103 Vilnius

VALSTYBINIO AUDITO IŠVADA

2013 m. liepos 12 d. Nr. 9-23
Vilnius

Mes atlikome Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos 2012 metų konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių bei valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo ir jų naudojimo įstatymų nustatytiems tikslams per 2012 metus auditą.

Vadovybės atsakomybė

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos vadovas arba jo įgaliotas administracijos vadovas yra atsakingas už konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio parengimą ir teisingą pateikimą pagal Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartus, konsoliduotųjų biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio parengimą ir teisingą pateikimą pagal Lietuvos Respublikos teisės aktus, reglamentuojančius šio rinkinio sudarymą, bei Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos ir jai pavaldžių įstaigų valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumą ir jų naudojimą įstatymų nustatytiems tikslams bei efektyvią vidaus kontrolę.

Auditoriaus atsakomybė

Mūsų pareiga, remiantis atliktu auditu, pareikšti nuomonę dėl Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių bei dėl valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo ir jų naudojimo įstatymų nustatytiems tikslams Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijoje ir jai pavaldžiose įstaigose.

Auditą atlikome pagal Valstybinio audito reikalavimus, Tarptautinius audito standartus ir Tarptautinius aukščiausiųjų audito institucijų standartus, kuriuose nurodyta auditą planuoti ir atlikti taip, kad būtų gautas pakankamas užtikrinimas dėl konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių tinkamo ir teisingo pateikimo bei dėl valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo

ir disponavimo jais teisėtumo ir jų naudojimo įstatymų nustatytiems tikslams. Audito metu surinkome įrodymus, kuriais pagrindėme Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos apskaitos sistemos, konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių parengimo ir pateikimo bei valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo ir jų naudojimo įstatymų nustatytiems tikslams vertinimus. Manome, kad surinkti audito įrodymai suteikia pakankamą pagrindą auditoriaus nuomonei pareikšti.

Neigiamos nuomonės dėl konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio pagrindas

Nacionalinė žemės tarnyba finansinėse ataskaitose nurodė netinkamai nustatytą laisvos valstybinės žemės tikrąją vertę, todėl negalėjome patvirtinti, kad konsoliduotoje Finansinės būklės ataskaitoje pagal 2012-12-31 duomenis teisingai nurodytas žemės (A.II.1 eil.) likutis – 16 331 563,6 tūkst. Lt ir tikrosios vertės rezervo (F.II.1 eil.) likutis – 13 742 658,6 tūkst. Lt (ataskaitos 1.2.1 skirsnis, 9–11 psl.).

Nacionalinė žemės tarnyba neregistravo dalies atidėjinių, gautinų palūkanų ir delspinigių už parduotą žemę, klaidingai įtraukė į apskaitą iš žemės pirkėjų gautas sumas, neatsižvelgdama į tai, kad pirmiau turi būti sumokėtos palūkanos ir delspinigiai, o po to skola už pagrindinės prievolės vykdymą (žemę), neperskaičiavo ir į trumpalaikio turto klasę neiškėlė ilgalaikių gautinų sumų einamųjų metų dalies, neatliko gautinų sumų už parduotą žemę inventorizacijos ir nesuderino gautinų sumų likučių su žemės pirkėjais, 2012 metų pabaigoje nevertino gautinų sumų nuvertėjimo požymių, neteisingai ištaisė ankstesniais metais gautinų sumų apskaitoje padarytas klaidas. Todėl negalėjome patvirtinti, kad konsoliduotosiose finansinėse ataskaitose pagal 2012 m. gruodžio 31 d. duomenis nurodyti teisingi likučiai: Finansinės būklės ataskaitoje ilgalaikis finansinis turtas (A.III eil.) – 355 719,1 tūkst. Lt; gautinos sumos už turto naudojimą, parduotas prekes, turta, paslaugas (C.III.4 eil.) – 2 136,6 tūkst. Lt; kitos gautinos sumos (C.III.6 eil.) – 4 679,6 tūkst. Lt; kiti trumpalaikiai įsipareigojimai (E.II.12 eil.) – 19 453,6 tūkst. Lt; sukauptos mokėtinos sumos (E.II.11 eil.) – 3 478,8 tūkst. Lt, ilgalaikių atidėjinių einamųjų metų dalis ir trumpalaikiai atidėjiniai (E.II.1 eil.) – 48,8 tūkst. Lt (turi būti reikšmingai didesnis), ilgalaikiai atidėjiniai (E.I.2 eil.) – 127,7 tūkst. Lt (turi būti reikšmingai didesnis); Veiklos rezultatų ataskaitoje nuvertėjimo ir nurašytų sumų sąnaudos (B.VIII eil.) – 704 424,6 tūkst. Lt; finansavimo iš valstybės biudžeto pajamos (A.I.1 eil.) – 712 178,1 tūkst. Lt; pervestinos pagrindinės veiklos kitos pajamos (A.III.2 eil.) – 172 534,5 tūkst. Lt; finansinės ir investicinės veiklos rezultatas (E eil.) – 0,5 tūkst. Lt (ataskaitos 1.2.2 ir 1.2.3 skirsniai, 11–17 psl.).

Nacionalinė žemės tarnyba Veiklos rezultatų ataskaitoje pagal 2012 m. gruodžio 31 d. duomenis 980 059,7 tūkst. Lt finansavimo pajamų iš valstybės biudžeto klaidingai nurodė kaip finansavimo pajamas iš kitų šaltinių, apskaitoje užregistruotas pagrindinės veiklos kitas pajamas,

pervestinas pagrindinės veiklos kitas pajamas ir pervestinas į biudžetą kitos veiklos pajamas nurodė ne pagal atitinkamų buhalterinės apskaitos registrų duomenis, todėl konsoliduotojoje Veiklos rezultatų ataskaitoje pagal 2012 m. gruodžio 31 d. duomenis finansavimo pajamos iš valstybės biudžeto (A.I.1 eil.) nurodytos 980 059,7 tūkst. Lt mažesnės, o finansavimo pajamos iš kitų šaltinių (A.I.4 eil.) – šia suma didesnės, pagrindinės veiklos kitos pajamos (A.III.1 eil.), pervestinos pagrindinės veiklos kitos pajamos (A.III.2 eil.) ir pervestinos į biudžetą kitos veiklos pajamos (D.II eil.) nurodytos atitinkamai 3 549,3 tūkst. Lt, 3 537,0 tūkst. Lt ir 12,4 tūkst. Lt mažesnės (ataskaitos 1.2.4 skirsnis, 17–19 psl.).

Nacionalinė mokėjimo agentūra išankstinius apmokėjimus, sukauptas gautinas sumas, finansavimo sumas iš valstybės biudžeto ir iš Europos Sąjungos, mokėtinas subsidijas, dotacijas ir finansavimo sumas, sukauptas mokėtinas sumas, kitus trumpalaikius įsipareigojimus, finansavimo pajamas iš valstybės biudžeto, finansavimo, nuvertėjimo ir nurašytų sumų sąnaudas finansinėse ataskaitose nurodė ne pagal buhalterinių sąskaitų duomenis. Todėl konsoliduotosiose finansinėse ataskaitose pagal 2012 m. gruodžio 31 d. duomenis negalėjome patvirtinti šių likučių teisingumo: Finansinės būklės ataskaitoje išankstinių apmokėjimų (C.II eil.) – 147 615,8 tūkst. Lt, sukauptų gautinų sumų (C.III.5 eil.) – 58 506,6 tūkst. Lt, finansavimo sumų iš valstybės biudžeto (D.I eil.) – 39 376,3 tūkst. Lt, finansavimo sumų iš Europos Sąjungos, užsienio valstybių ir tarptautinių organizacijų (D.III eil.) – 98 501,7 tūkst. Lt, mokėtinų subsidijų, dotacijų ir finansavimo sumų (E.II.4 eil.) – 63 976,3 tūkst. Lt, sukauptų mokėtinų sumų (E.II.11 eil.) – 13 220,5 tūkst. Lt, kitų trumpalaikių įsipareigojimų (E.II.12 eil.) – 1 084,7 tūkst. Lt; Veiklos rezultatų ataskaitoje finansavimo pajamų iš valstybės biudžeto (A.I.1 eil.) – 63,3 tūkst. Lt, nuvertėjimo ir nurašytų sumų sąnaudų (B.VIII eil.) – 202,8 tūkst. Lt, finansavimo sąnaudų (B.XII eil.) – 17,5 tūkst. Lt (ataskaitos 1.2.5 skirsnis, 19–22 psl.).

Negalėjome patvirtinti, kad konsoliduotojoje Finansinės būklės ataskaitoje pagal 2012 m. gruodžio 31 d. duomenis pateiktas nematerialiojo turto (A.I. eil.) 11 266,7 tūkst. Lt likutis ir Veiklos rezultatų ataskaitoje pagal 2012 m. gruodžio 31 d. duomenis nurodytos 23 244,6 tūkst. Lt nusidėvėjimo ir amortizacijos sąnaudos (B.II. eil.) yra teisingi, nes Žemės ūkio ministerija, būdama informacinių sistemų valdytoja, nevertino sukurtų informacinių sistemų programinės įrangos pirminio pripažinimo kriterijų ir savikainos, nenustatė naudingo tarnavimo laiko, neįregistravo apskaitoje (ataskaitos 1.2.6 skirsnis, 22–23 psl.).

Neigiama nuomonė dėl konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio

Mūsų nuomone, dėl neigiamos nuomonės pagrindą sudarančių dalykų poveikio Žemės ūkio ministerijos 2012 metų konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinys visais reikšmingais atžvilgiais neparodo tikros ir teisingos Žemės ūkio ministerijos ir jai pavaldžių įstaigų 2012 m. gruodžio 31 d.

finansinės būklės, 2012 metų veiklos rezultatų, grynojo turto pokyčių ir pinigų srautų pagal Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartus.

Besąlyginė nuomonė dėl konsoliduotųjų biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio

Mūsų nuomone, Žemės ūkio ministerijos 2012 metų konsoliduotųjų biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinys visais reikšmingais atžvilgiais parengtas ir pateiktas pagal Lietuvos Respublikos teisės aktus, reglamentuojančius šio rinkinio sudarymą.

Sąlyginės nuomonės dėl valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo, disponavimo jais teisėtumo ir jų naudojimo įstatymų nustatytiems tikslams pagrindas

Ministerija nesivadovavo Biudžeto sandaros įstatymu ir Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklėmis, nes skyrė 1 098,2 tūkst. Lt asignavimų kitiems subjektams programai vykdyti ne pagal atskirus ekonominės klasifikacijos straipsnius (ataskaitos 2.1 poskyris, 26–27 psl.).

Ministerija, finansuodama Žemės ūkio, maisto ūkio ir kaimo plėtros politikos formavimo ir administravimo programos (01 03) Valstybės reikmėms atliekamų pieno tyrimų (02 07) priemonės vykdymą, valstybės įmonei nepagrįstai sumokėjo 51,5 tūkst. Lt pridėtinės vertės mokestį už jos suteiktas paslaugas, kurios nėra PVM objektas (ataskaitos 2.1 poskyris, 27–28 psl.).

Ministerija nesivadovavo Buhalterinės apskaitos įstatymu, nes 225,5 tūkst. Lt biudžeto lėšų panaudojo jų tinkamai nepagrįsdama apskaitos dokumentais, t. y. nepatvirtinus projekto dalyvių vežiojimo paslaugų suteikimo fakto (ataskaitos 2.2 poskyris, 28–30 psl.).

Ministerija nevykdė Biudžeto sandaros įstatyme nustatytos prievolės asignavimų valdytojui užtikrinti programų vykdymo ir paskirtų asignavimų naudojimo teisėtumą, ekonomiškumą, efektyvumą ir rezultatyvumą, nes:

– skyrė 1 600 tūkst. Lt Žemės ūkio rūmams, kurie turėjo jas paskirstyti gyvūnų kilmės knygoms rengti ir tvarkyti, jiems neįvykdžius reikalavimo patvirtinti gyvūnų kilmės knygų rengimo ir tvarkymo individualius kriterijus, nenustačius kiekinį užduočių ir nesudarius lėšų naudojimo sąmatų (ataskaitos 2.3 poskyris, 30–33 psl.);

– neatsižvelgė į ankstesnio audito rekomendacijas ir skyrė 2 363 tūkst. Lt žirgų genetiniams ištekliams išsaugoti, nepagrindusi jų poreikio realiais skaičiavimais, be to, reorganizavus žirgynus ir sumažinus išlaikomų saugomų veislių genealoginių linijų ir šeimų skaičių (Lietuvos sunkiųjų veislės linijų skaičius tapo net mažesnis nei numatytas programoje) ir nepadidinus darbų apimčių, papildomai skyrė dar 754 tūkst. Lt (ataskaitos 2.4 poskyris, 33–36 psl.).

Ministerija neparengusi Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo, skirtomis lėšomis padidinti valstybės įmonės savininko kapitalą, projekto, valstybės įmonei skyrė 1 998,9 tūkst. Lt valstybės investicijų programos lėšų turtui įsigyti, kurias valstybės įmonė pripažino dotacija, jomis

nepadidino savininko kapitalo, nuo kurio valstybei sumokėta mažesnė mokesčio už valstybės turto naudojimą patikėjimo teise dalis (ataskaitos 2.5 poskyris, 36–38 psl.).

Ministerija, pirkdama informavimo ir viešinimo paslaugas, pažeidė Viešųjų pirkimų įstatyme nustatytus skaidrumo, lygiateisiškumo ir nediskriminavimo principus, tiekėjų pasiūlymų vertinimo, sutarties sudarymo ir vykdymo reikalavimus, nes pirkimo sąlygų reikalavimų neatitikusį tiekėjo pasiūlymą pripažino laimėjusiu, sudarydama sutartis su dviem tiekėjais pakeitė pirkimo dokumentuose nustatytas pirkimo sąlygas, o pirkimo sutarties vykdymo metu pakeitė sutarties nuostatas. Pažeisdama Viešųjų pirkimų įstatymą per 5 mėnesių sutarties vykdymo laikotarpį už paslaugas ministerija sumokėjo 25,1 tūkst. Lt daugiau, nei buvo nurodyta pasiūlyme (sutartyje) (ataskaitos 2.6 poskyris, 38–45 psl.).

Nacionalinė žemės tarnyba, pirkdama žemės sklypų vertinimo paslaugas, pažeidė Viešųjų pirkimų įstatymą, nes nustatė nepagrįstai aukštus reikalavimus tiekėjams, dėl ko pasiūlymus galėjo pateikti mažiau tiekėjų. Pirkdama sklypų vertinimo paslaugas neatmetė 22 kartus brangesnio nei planuota tiekėjo pasiūlymo, o vietoje planuotų 15,13 Lt mokėjo 341,22 Lt (ataskaitos 2.7 poskyris, 45–46 psl.).

Valstybinė augalininkystės tarnyba pažeidė Viešųjų pirkimų įstatymą, nes trąšas ir augalų apsaugos priemones pirko pirkimo sąlygose nustačiusi 51 kartą didesnę nei galėjo apyvartos reikalavimą ir taip dirbtinai apribojo konkurenciją tarp tiekėjų, o vykdydama sutartį pirko tiekėjo pasiūlyme ir sutartyje nenurodytas prekes ne viešojo pirkimo metu nustatytais kainomis (ataskaitos 2.8 poskyris, 47–48 psl.).

Nacionalinė žemės tarnyba neužtikrino Viešųjų pirkimų įstatyme nurodyto skaidrumo principo ir nepasiekė nurodyto pirkimo tikslo – įsigyti reikiamų prekių, racionaliai naudojant tam skirtas lėšas, nes kanceliarines prekes pirko nesilaikydama sutarčių sąlygų – didesnėmis nei viešojo pirkimo procedūrų metu nustatytais kainomis, brangesnių prekių pirko daugiau, nei sulygtą sutartyse (ataskaitos 2.9 poskyris, 48–49 psl.).

Žuvininkystės tarnyba nesilaikė Biudžeto sandaros įstatymo, nes programoms vykdyti pirmiau naudojo biudžeto asignavimus, o ne pajamų įmokas (ataskaitos 2.10 poskyris, 49–50 psl.).

Ministerija 2012 metais paskolų gavėjų grąžintas paskolas (išduotas pagal 1992–1996 m. Vyriausybės nutarimais patvirtintas tvarkas) ir apskaičiuotas palūkanas (iš viso 276,04 tūkst. Lt) be pagrindo priskyrė savo pajamoms ir jas panaudojo programos priemonei vykdyti (ataskaitos 2.11 poskyris, 50–51 psl.).

Sąlyginė nuomonė dėl valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo, disponavimo jais teisėtumo ir jų naudojimo įstatymų nustatytiems tikslams

Mūsų nuomone, išskyrus poveikį, kurį turi sąlyginės nuomonės pagrindą sudarantys

dalykai, Žemės ūkio ministerija ir jai pavaldžios įstaigos visais reikšmingais atžvilgiais 2012 metais valstybės lėšas ir turtą valdė, naudojo, disponavo jais teisėtai ir naudojo įstatymų nustatytiems tikslams.

Valstybinio audito išvadą pateikiame kartu su valstybinio audito ataskaita ir pridedame audituotų Žemės ūkio ministerijos konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių kopijas.

1-ojo audito departamento direktorius

Laimonas Čiakas

1-ojo audito departamento vyriausioji valstybinė auditorė

Jolanta Balionienė